

DELA VSKA POLITIKA

GLASILO SOCIALISTIČNE STRANKE JUGOSLAVIJE.

Uredništvo je v Mariboru,
Ruška cesta 5, poštni predal 22.
Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.
Uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22.
Ljubljana VII, Zadrugi dom.

Izhaja vsako sredo in soboto.

Naročnina za državo SHS znaša mesečno 10 Din, za ino-
zemstvo mesečno 15 Din.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene
delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. De-
belo tiskana beseda stane 1.— Din. Malih oglasov trgovskega
značaja, stane beseda 1.— Din. V oglašnem delu stane pe-
titna enostolpna vrsta 1.50 D. Pri večjem številu objav popust.
Čekovni račun: 14.335. — Reklamacije se ne frankirajo.

Štev. 43.

Sreda 30. maja 1928.

Leto III.

Slaba pot gospodarske politike.

Gospodarski strokovnjak (me-
ščanski seveda) je v nemškem listu
rekel o gospodarstvu v Jugoslaviji,
da sloni vsa jugoslovanska indu-
strija na temeljitem izkoriščanju
delavcev. Poročevalec nazivlje to
ravnanje »lohn-drückerei«, ki meji
že na brezvestnost z ozirom na go-
spodarstvo in tudi na socialni polo-
žaj delavstva in konsumentov sploh.

Enako se izraža načelno tudi
profesor ekonomije dr. C. Oppen-
heimer, ki razmotriva gospodarski
položaj Srednje Evrope ter prihaja
do zaključka, da morajo sedanje
gospodarske metode kapitalistične
družbe dovesti narodno gospodar-
stvo do popolnega poloma.

Kapitalizem hoče sanirati svoj
položaj, ki je nastal zaradi vojne
samo z razmeroma visokimi cenami
in s čim nižjimi delavskimi plačami.
Industrija snuje prav pridno karte-
le in birokratizira vodstvo. Karte-
le snuje ne zaradi uvažanja pocenitve
produktov, ampak izključno zato,
da cene navija, in sicer to kljub te-
mu, da so delavske mezde po vojni
odstotno znatno nižje kakor so bile
pred vojno. Ob vsakem mezdnem
gibanju se produkti podraže, vse
davčne obremenitve zvale gospodje
kapitalisti na konsumente še s po-
sebnim pribitkom, ki naj pomaga
sanirati gospodarske posledice
vojne.

Angleški in ameriški kapitalisti
so ta vprašanja reševali nekoliko
drugače. Kot pametni gospodarji so
razmeroma dobro plačevali delav-
ce, ustvarjali karte-le in truste, ki
so produkte pocenili in s tem omo-
gočili konsum svojih izdelkov doma
in v inozemstvu. Pri nas, v naši
državi in v vsej Evropi pa velja le
načelo izkoriščanja, ki more imeti
v gospodarskem oziru le slabe po-
sledice.

Po metodah, po katerih se pri
nas hoče sanirati industrijo in go-
spodarstvo, se v prvi vrsti onemo-
goča konsum že doma in če kon-
suma ni, potem tudi industrija ne
more producirati, ker domačini ni-
majo sredstev, inozemstvo pa dra-
gih produktov ne potrebuje. V teh
razmerah se nam torej ni treba
prav nič čuditi, če so tovarne zara-
di slabe spekulacije le deloma za-
poslene, ali če celo propadajo, ker
se investirani kapital zadosti ne
obrestuje zaradi prepiche zaposle-
nosti.

Nettunske konvencije pred ratifikacijo.

Pogodba med Jugoslavijo in Ita-
lijo poteka. Beograjska vlada je za-
raditega, da bi lažje prišlo do no-
vega sporazuma med obema drža-
vama, sklenila, da predloži nettun-
ski dogovor z Italijo v odobritev
narodni skupščini. Nesimpatične so
nettunske konvencije politično, ker
Italija venomer rožlja s sabljo in
razglašča grožnje, ki so znak, da
Italija ni iskreno na ustvaritvi pri-
jateljskih razmer s sosednjo drža-
vo, ampak da ima namen doseči z
dogovorom vsaj del svojega impe-
rialističnega namena s tem, da do-
bi več vpliva v tej državi in si u-
stvarja pozicije zlasti v Dalmaciji
in drugih obmejnih krajih. Razume-
mo, da Italija potrebuje prosto pot
v svet, ker je preobljubljena, ali pri-
vilegiji, ki omogočajo Italiji, nade-
levati svojo politiko tudi v tuji

Konsum v naši državi vobče na-
zaduje. Kateri delavec si more na-
baviti tri pare čevljev ali po dve
obleki na leto? Malo jih je. In ven-
dar je konsum doma tudi potreben.
Stanovanj ni, hiše se ne grade. Če
bi bili delavci in nameščenci boljše
plačani, če bi se hiše gradile, koliko
več rodbinskih in stanovanjskih o-
prem bi se rabilo! In obrt in indu-
strija bi se razvijala. Kmeta tlači
davščina, horendna draginja obrt-
nih in industrijskih izdelkov ga pa
plaši, da si jih ne nabavlja in si raj-
ši pomaga z najprimitivnejšimi pri-
pomočki. Metoda izkoriščanja de-
lavcev in konsumentov je torej po-
vsem napačna in vzrok današnje
gospodarske mizerije.

Vzemimo, da imamo v naši
državi nekaj nad pet milijonov pre-
bivalcev, ki si z delom služijo svoj
kruh. Tem državljanom naj bi se
zvišali prejemki samo za en dinar
na dan. Kako malo je to, zlasti če
pomislimo, da ima samo Trbovelj-
ska premogokopna družba, ki za-
posluje le nekaj tisoč rudarjev, mi-
lijonske dobičke, in vendar bi zna-
šal ta dinarski povečanje delavstvu
nad dve milijardi dinarjev na leto.
In če se konsum v državi poveča za
dve milijardi na leto, to že nekaj
pomeni. Denar, ki bi prišel v pro-
met, bi dvignil konsum doma, dvig-
nil rentabilnost obrti in industrije
ter tudi omogočil konkurenčnost
podjetij, ker bi se pomnožila pro-
dukcija, od katere je poleg tehnične
izpopolnitve največ odvisen gospo-
darski razvoj.

Tako presojuje gospodarski po-
ložaj meščanski politiki. In če tem
ne ugajajo metode modernih kapi-
talistov, potem morejo ugajati nam
še manj, ker najtežje prenašamo
budalosti »modernega« kapitalizma.

Usoda je taka. V trenutku, ko
se delavstvo kolje med seboj »za-
radi voditeljev«, je kapitalizem so-
lidaren in se organizira v truste in
kartele, ki se na zahteve delavstva
nočejo ozirati.

Naloga delavstva je potemtak-
em, da enako osnuje močne orga-
nizacijske karte-le ter se v bodoče
spuščja v pravične boje kot velikan
z velikanom, ker sicer bo kapitali-
zem izkoriščal še dalje delavski
razred, kakor je pričel zlasti v zad-
njih letih in mu prizadeval krute
sunke, kjer bo mogel.

državi, ne bodo vodili do znosnejših
razmer med obema državama, am-
pak bodo v marsikaterem pogledu
dajali povod razboriti fašistični po-
litiki za nove spore. Zaupanja torej
italijanski režim ne more zbujati
niti pri najbolj objektivnih opazo-
valcih političnega razvoja, ker za-
hteva zase nekake koncesije v naši
državi, ki bi mu omogočale gospo-
darsko zasidranje na teritoriju na-
še države.

Nettunske konvencije pa obse-
gajo tudi socialnopolitične dogovo-
re, ki bodo tvorile podlago za ure-
ditev reciprocitete v socialnem in
nezgodnem zavarovanju ter v vpra-
šanju naseljevanja inozemskih de-
lavcev. Neurejene razmere v tem
pogledu, ki jih imamo še danes, so
kričeče delavsko vprašanje. Na pod-
lagi nettunskih konvencij bi se dalo

vsaj deloma približati rešitvi spo-
rov, ki se ne tičejo tega dogovora.

Slovenska buržuazija igra v tem
boju neresno vlogo. Ko so bili de-
mokrati v vladi, so napravili net-
tunski dogovor, takrat so klerikalci
preklinjali ta dogovor; danes so
klerikalci v vladi in hvalijo in za-
govarjajo dogovor, demokrati pa
kriče in razsajajo, češ, da so net-
tunske konvencije zločin nad našo
državo. Vsa neresnost meščanske
politike je torej povsem jasna.

Nettunske konvencije so dogo-
vor med jugoslovansko in italijan-
sko buržuazijo. Mi torej nimamo
pričakovati od njih nebes, toda, če
presojujemo vso zadevo s socialno-
političnega vidika in z vidika, da
naša država vsaj skuša doseči bolj-
še odnose s svojimi sosedmi ter s
tem parirati svetovno naziranje, da
je Jugoslavija ognjišče sporov in
vojnih konfliktov na Balkanu, je to
korak, ki mora napraviti v inozem-
stvu vtis, da država išče sporazum
s sosedmi.

Glavna sporna točka nettunskih
konvencij je pa vprašanje luke Su-

šak—Reka. Sušaška luka je majhna
in bi zahtevala ogromne investicije
za izpopolnitev. Za Italijo bi bila
druga luka konkurenčna, zato do-
loča nettunski dogovor, da naj se
koncentrira promet v reški, torej v
italijanski luki. S tem dogovorom
dobi Italija res več vpliva na pro-
met, jugoslovanske luke ob Adriji
pa izgube razvojno možnost in s
tem tudi neodvisen promet z ino-
zemstvom na jadranski obali. Ali
tu ne govore toliko gospodarski
kakor politični razlogi. Če bi bilo
kaj na mestu pri tem specialnem
vprašanju, potem bi bil edini izhod,
da postane Reka nevtralna luka, na
kar pa gospodje meščanski zabav-
ljači popolnoma pozabljajo.

Druge določbe nettunskih dogo-
vorov se pa tičejo nacionalnih, ver-
skih in političnih vprašanj, ki so pa
bolj dekorativnega značaja.

Borba za nettunske dogovore in
proti njim se torej v naših meščan-
skih vrstah ne vrši stvarno. In to
je najžalostnejši znak nivoja poli-
tičnih bojev pri nas.

Situacija po volitvah — kdo bo v Nemčiji vladal?

Vse časopisje v Nemčiji in rav-
notako izven nje se bavi v obširnih
čankih z vprašanjem, kdo in kako
bo sestavil novo nemško vlado.
Razveseljivo ter značilno je dej-
stvo, da tudi najbolj zagrizeni na-
sprotniki socializma priznavajo fakt,
da so delavske stranke sijajno na-
predovale in da so reakcionarni za-
stopniki imperializma ter vojne, Vi-
ljemovi junckerji, katastrofalno po-
raženi. Poražene pa so tudi vse me-
ščanske stranke takozvane sredine.

Ves meščanski tisk priznava tu-
di brez zadržka, da se nikakor ne
bo dalo vladati brez socialistov, a
še manj proti njim. Vendar pa je
vprašanje, kako se bo sestavila no-
va vlada in katere stranke bi prišle
poleg socialistov v pošteve. Ako bi
se meščanske stranke združile, ka-
kor n. pr. v Avstriji, tedaj bi imele
283 mandatov proti 207 proletar-
skim. Toda, kar je v Avstriji mo-
goče, to je v Nemčiji nemogoče.
Nemške meščanske stranke preveč
medsebojno diferirajo. Tako so n.
pr. nemški demokrati vse kaj dru-
zega kot pa n. pr. naši demokrati,
katere bi človek mnogo lažje pri-
merjal kapitalistično nacionalistič-
nim junckerjem, saj so naši demok-
rati in Orjuna eno in isto, medtem
ko je med nemškimi demokrati in
Hakenkreuzlerji silna razlika.

Pa tudi centrum (klerikalci) ne
more kar tako v koalicio, v kateri
bi se nahajale vse ostale velekap-
italistične ter velenacionalistične
stranke. Volilci so že sedaj kazno-
vali centrumaško stranko zato, da
je šla lani v koalicio z junckerji. Ta
stranka se po pretežnem delu re-
krutira iz delavstva. To delavstvo
pa je mnogo bolj prekvasheno z re-
volucionarnim duhom kot n. pr. ti-
sti »krščanski« delavci, ki se pu-
stijo voditi od naših klerikalcev. To
se je pokazalo zlasti malo mesecev
pred nemškimi volitvami, ko je pri-
šlo med delavskim krilom in ostalim
delom centrumaške stranke skoraj
do popolnega razcepa in se je mo-
ral kancler dr. Marx oproščati, si-
cer bi bil takoj zletel, ker se je ma-
lo nerodno ter za delavski del
stranke žaljivo izrazil. Zadeva se

je sicer še enkrat za silo zimala,
vendar pa se posledica jasno kaže v
volilnih številkah. Centrum je izgu-
bil nad 600.000 glasov ter 8 man-
datov brez svojega bavarskega pri-
veska, bavarske ljudske stranke, ki
je tudi izgubila 3 mandate. Centrum
ni padel od postanka nemškega par-
lamenta (l. 1871) tako nizko (61
mandatov) kot je sedaj. Nad 50 let
se je gibalo število te stranke okrog
100 mandatov, dasi je bilo preje
samo 397 poslancev. Zapadni del
Nemčije in sicer ozemlje Porenja,
Westfalske, Bavarske in Badenske
je tvorilo skoraj izključno domeno
centruma, medtem ko je bil vzhod-
no-severni del pašalik ravnokar
najhuje tepenih konzervativnih jun-
kerjev in nacionalnih liberalcev.
Zato ne more centrum iz več vzro-
kov samoohranjte v nikak reakci-
jonaren blok.

Najtežje je z nemško ljudsko —
Stresemannovo stranko, ki repre-
zentira po večini velekapital, nem-
ško plutokracijo, ki vodi stalno boj
proti delavstvu. Kljub temu sta
možni samo dve varijanti za sesta-
vo nove vlade. Mogoča je takozva-
na mala koalicio in sicer: socialisti,
demokrati in centrum s pritegnitvi-
jo kakšne manjše skupine, ali gospo-
darska stranka ali pa kmečka stran-
ka, kar bi tvorilo sicer majhno ve-
čino. Druga pa bi bila: široka koa-
licio z nemško ljudsko stranko, ka-
tere se bodo najbrž socialisti bra-
nili, za katero pa se bo najbrž cen-
trum potegoval, da dobe meščanske
stranke v vladi večjo moč proti so-
cialistom. Na vsak način pa bodo
dobili vodstvo socialisti in se od
vseh strank imenuje sodrug Oton
Braun, pruski ministrski predsed-
nik. Druge kombinacije, bodisi da
bi meščanske stranke tvorile vlado
brez socialistov in tudi brez nacio-
nalcev in nacionalnih socialistov, si
ni inogoče misliti, a na drugi strani
pa tudi ni misliti na samo sociali-
stično manjšinsko vlado, ki bi bila
stalno odvisna od meščanskih
strank. Zato je sedaj nastal mo-
ment, kakor ga je označil sodrug
dr. Braun na zadnjem kongresu
avstrijske socialistične stranke in

ki se glasi: Vprašanje koalicije pride v poštev, kadar nastane razmerje med meščanskimi strankami in socialisti tako, da so socialisti na eni strani še preslabi, da bi sami tvorili vlado, a na drugi strani pa tudi meščanske stranke ne morejo vladati brez socialistov.

Tak moment je sedaj v Nemčiji in ta se ne izpremeni tudi tedaj ne, če bi hoteli komunisti s socialisti v vlado. Zato bodo prehodi vedno in povsod komplicirani. Naj bo kakor hoče, mi smo za enkrat z izidom volitev zadovoljni.

Strankina konferenca za ljubljansko oblast.

Ljubljana, 25. V. 1928.

V nedeljo, dne 20. maja 1928, se je vršila v Ljubljani druga konferenca Socialistične stranke Jugoslavije za ljubljansko oblast. Od prve konference je oblastna organizacija znatno napredovala. Ustanovilo se je v poslovni dobi devet novih krajevnih organizacij, kar se mora označevati kot lep napredek v težavnih razmerah, ki jih je imel oblastni odbor premagati. Na konferenci sicer niso bile zastopane vse krajevnne organizacije, ker so bili nekateri delegati zadržani, vendar je pa bila konferenca lepa, stvarna in iskrena.

Iz predsednikovega poročila so dobili udeleženci jasno sliko o položaju in delovanju oblastnega odbora, ki je poudaril, da je oblastni odbor z vso nesebično sodelovanjem s skupino Zedinjenje in pospeševal konsolidacijo delavskega političnega pokreta, kar je tudi že znatno uspelo. Uspehe pri raznih volitvah je zahvaliti temu sodelovanju. Volilni rezultati v oblastno skupščino in v razne občinske zastope nam dajejo poguma, da bomo to pot nadaljevali.

Zlasti je poudaril poročevalec, da morajo krajevnne organizacije v vsakem slučaju upoštevati navodila stranke in če v kakem slučaju niso na jasnem glede taktike, pa naj zahtevajo pojasnilo od odbora, ki bo želji vedno ustregel. Krajevnne organizacije se morajo zavedati, da so članice socialistične stranke, ki mora v celoti nastopati taktično in načelno enotno.

Poročila funkcionarjev so se končno odobrila soglasno. V informacijo organizacijam bo poslal oblastni odbor še posebej poslovno poročilo na vpogled.

S posebnim zadovoljstvom je

sprejela konferenca poročilo o glavnem kongresu stranke v Beogradu, ki znači odločen mejnik v razvoju stranke. Sprejete resolucije glede strokovnih organizacij, socialnih zavodov in delavskih zbornic so take, da morajo pospeševati konsolidacijo politične stranke.

Konferenca je dalje sklenila, da prične zbirati volilni sklad, in sicer od prispevka po 20 odstotkov; volilni sklad se odračuna oblastnemu odboru za vsak prispevek po 50 para (torej pri najnižjem prispevku v celoti, pri višjih prispevkih pa ostane ostali pribitek krajevni organizaciji).

Med raznoterostmi se je zlasti naglašalo, da mora stranka pošiljati na strankine prireditve govornike, za katere lahko prevzame odgovornost, da bodo nastopali v strankinem interesu. To je potrebno zlasti zaradi tega, da pride stranka do stvarnega političnega dela, ker so se delavci naveličali večnih prerakanj, ki ne delajo samo nespozumljenj v delavskih vrstah, ampak jemljejo tudi pogum iskreno in resno čutečemu delavstvu. Potrebno je tudi, da oblastni odbor bolj natančno gleda na to, kako člani upoštevajo sklepe in navodila odbora; kdor se pregreši, ga je pozvati na odgovor oziroma pred razsodišče, da se uvede popolna disciplina. Organizacijam so odgovorili tudi zastopniki v raznih korporacijah za svoje delovanje. Ta načela, ki so že itak v veljavi, so se soglasno poudarila na konferenci.

V oblastni odbor so bili soglasno izvoljeni ss.: Kopač Josip, Koren Franjo, Mlinar Ivan, Vidmar Franc, Avsenek Ivan, Krušič Ivan, Malovrh Karl; v nadzorstvo ss.: Arh Jurij, Brezar Štefanija, Ropret Andrej, Vrhovc Ivan. S tem je bila zaključena lepa konferenca.

Po 53letnem pridnem delu v grob — družina pa na cesto!

Iz Jesenic na Gorenjskem se nam poroča o posebno plemenitem postopanju Kranjske Industrijske Družbe napram vdovam in vpokojencem. Navesti hočemo tri slučaje iz zadnjega

časa, da bo javnost natanko informirana, kako se dela z delavci, ko one morejo in z vdovami po smrti njihovih mož.

Dne 26. maja tl. sta dobili kar

dve vdovi pismeno odpoved od Kranj. Ind. družbe, da morati sprazniti stanovanje v 6 dneh, sicer se bo postopalo sodnijsko. Tretji je dobil odpoved neki vpokojenec. Toliko kot uvod k temu članku.

Prva, ki je dobila odpoved, je Ažman Marija, vdova po 2. t. m. umrlem Ažman Karlu, delovodji K. I. D., ki je delal nepretrgoma pri imenovanem podjetju 53 let. Delal je v žični valjarni, ter bil priznan kot zelo sposoben za obrat, kar priča tudi dejstvo, da je moral biti pri vseh važnih obratnih spremembah navzoč, najsibo kadarkoli.

Mesto priznanja za 50-letno delo, ko je pustil vse svoje sile pri podjetju, se mu meče družino na cesto, pa kar v 6 dneh! Ali je to zaslužil? Naj govori javnost.

Imenovana ima še dva sina v tovarni, pa bi moralo imeti vodstvo podjetja vsaj toliko socialnega čuta, da bi podelilo stanovanje enemu od si-

nov, da bi živeli v skupnem gospodinjstvu.

Druga, ki je dobila odpoved, je Pucelj, vdova po delavcu Puclju, ki je 14. t. m. smrtno ponesrečil v tovarni. Ni še bil prav pokopan, pa so že poslali vdovi stanovanjski odpoved! V 6 dneh mora na cesto, z otroci vred.

Tretji je vpokojenec Ažman Janez, ki je delal 55 let pri imenovanem podjetju pri težkem delu kot kovač za podvoz in podobna dela; delal je celo življenje pridno in vestno za plačilo je pa dobil tudi pas, da mora v 6 dneh na cesto.

Delavci, spametujte se! Dosti naj bo medsebojnega sovraštva in cepčenja; vsi v razredne, strokovne, politične, zadružne organizacije, ker samo potom združenja in samopomoči izsilimo zmago nad izkoriščevalci. Dokler si mlad, te kapitalist objema, da mu ustvarjaš profit; ko si star, te vrže na cesto. To naj bo vsem delavcem v opomin. V združenju je moč!

Delavec v obratu.

Treznim delavcem v vednost, zaslepljenim v spregled.

Zagorje ob Savi, 27. maja.

V Zagorju ob Savi so razpisane občinske volitve za dne 22. julija tl. To že zopet daje demagogom okrog »Enotnosti« povod za kričanje po enotnem nastopu vsega delavstva pri teh volitvah. Že vnaprej pa pišejo, da bo tudi pri teh volitvah šla tukajšnja SSJ po direktivah vladajočega režima. Mi si na to njeno natolcevanje ne bomo delali sivih las, še manj pa si pustili od teh laži-revolucionarjev predpisovati, kako bomo šli v volilni boj.

Da bo vedela delavska javnost, kakšne sadove rodi revolucionarnost teh ljudi tam, kjer imajo slučajno večino, moramo povedati, da so v letu 1920 dobili nad 400 glasov, a socialisti samo 56. Oblast jih je razgnala in vpostavila gerentstvo. Leta 1922 so bile zopet volitve. Takrat so dobili iz svoje vrhove komande ukaz, da morajo volitve bojkotirati. To so storili in dobili smo legalno občinsko zastopstvo, v katerem so se socialisti trudili, napraviti koristno, kar se za delavstvo napraviti da. Leta 1925 so bile zopet volitve. Pogajanja za skupen nastop so se vsled njihove trme razbila. Šli smo ločeno. Pri volitvah so dobili večino, a ne absolutno. Socialisti smo dali svoje glasove za njihovega župana. A ko jih je oblast razpustila, so rekli, da smo jih zato volili, da so jih lažje razgnali. In zopet smo imeli gerentstvo. Leta 1927 smo imeli zopet volitve. Vršila se je zopet demagogija z enotnim nastopom. Šli smo lo-

čeno. Dobili so ogromno večino. Ko jih je zopet oblast razgnala in vzpostavila gerentstvo, so rekli: Nam je vseeno, če nas še stokrat razženejo, samo da mi glasove štejejo. No in letos zopet pridejo. Mi smo jim dali spodaj navedeni odgovor in izjavljamo, da ne bomo več z njimi razpravljali ne pismeno in ne ustmeno.

Kraj. pol. organizacija
S. S. J. v Zagorju.

Zagorje, 25. V. 1928.

Skupini »Enotnost« v Zagorju.

Članstvo Kraj. pol. org. SSJ v Zagorju ob Savi je na svojem zborovanju z dne 25. t. m. z ozirom na predstoječe volitve v občino Zagorje ugotovilo sledeče:

1. Članstvo z ogorčenjem ugotavlja brezploden bratomorni boj zagorskega proletarijata, kar pod obstoječim režimom vedno onemogočava pravi izraz ljudske odločbe glede delavskega zastopstva v občini.

2. Iz tega razloga smatra za nujno potrebno združitev vsega razredno opredeljenega delavstva v borbi za uveljavljenje obstoječih zakonov, ki dajejo tudi proletarijatu pravico do sodelovanja pri občinski upravi.

3. V to svrhu se sklene naslovu predložiti sledeči sklep:

- a) lista se imenuje: lista Soc. stranke Jugoslavije v Zagorju;
- b) nosilec liste ima biti član SSJ;
- c) v ostalem ima biti sestava liste paritetna.

LEO SILA:

Človek mrtvaških lobanj.

Kronika raztrganih duš.

19

Veš kaj? Kroniko piši! Kroniko kluba »Človek mrtvaških lobanj«. Vse popiši. Z navadno, realistično besedo, kakor znaš. Vse, kar se bo zgodilo med nami, spravi v kroniko. Kolikokrat se je Mirko zaljubil, kolikokrat se bova midva z Mileno skregala, kolikokrat te bo katera gospodinja zapeljevala, koliko dvojok so slavni člani kluba tekom leta prejeli . . . in tako dalje. Leo pa je doma premišljeval in se odločil. Povedal ni nikomur. Na tihem in pisal kroniko kluba »Človek mrtvaških lobanj«.

Stara navada je bila, da so izdajali petošolci svoj list. V peti šoli se začne predavati poetika, ki v mariskaterem mladem človeku vzbudi misel, da tudi sam zaokroži kako čustvo v stih. Dobri profesorji poetike so marsikaj lahko vzbudili in vzgajili. Po vrhu tega je peta šola znamenita radi takozvanih okroglih let. (Profesor matematike, s katerim je tudi Stane imel precej posla, jih je navadno zmerjal, da so v telečjih letih.) Z njo so v zvezi prvi ljubezski vzdihi in izpadi. Vse to se navadno združuje v stihe. Na eni strani poetika, na drugi strani prva erotika, ki je za te mlade ljudi nekaka prva zavestnejša življenska poetika, vsevir mladih romantičnih duš. Vojna je tradicijo pretrgala. Tudi pod Avstrijo ni bilo vedno živahno, kakor vlada tudi sedaj precejšnje mrtvilo. Različni so profesorji, različni ravnatelji. Pod Avstrijo so bili mnogi, ki niso radi videli, če so se slovenski štu-

dentje preveč pečali z literaturo. Zakaj, gimnazija je bila v svojih višjih razredih samo nemška. Podučevali so večinoma nemški profesorji, ki so mnogokrat zavestno in javno preganjali literarna gibanja, ki so bila obenem žarišče narodne zavesti mladih študentov. Zato so študenti delali na skrivaj. Sestanke so imeli v parku ali pa na stanovanju kjer jih je bilo več skupaj. Tako so se skrivali pred profesorji in ravnateljstvom. Takoj po vojni, v prvih dneh, pa je postalo semenišče glavno zatočišče mladih stremečih sil. Nobene razlike še ni bilo med njimi. Sčasoma pa so se pod vplivom političnega življenja začele diferenciacije. Študentje so se začeli grupirati v Sokole in Orle, v liberalce in klerikalce. »Utrinki« so bili prvi literarni pokret na gimnaziji po vojni. Semenščani so sicer že imeli svoje običajne »Vaje«, pri katerih pa so sodelovali izključno le katoliški študentje in navadno samo semenščani. Po Mirkovi zaslugi so postali »Utrinki« nekak nadstrankarski list, ki se mora čutiti vzvišenega nad liberalnimi in klerikalnimi preklarijami v razredu. Tako so se morali braniti na obe strani.

Početnik vsega pa je bil pravzaprav Leo. Peta šola mu je precej ohladila veselje do telovadbe. Preveč športa in premalo ideje je našel v njej. Kot četrtošolec je bil sicer zelo navdušen in dober telovadec, tako, da so ga celo izvolili za načelnika nižjega dijaškega oddelka pri Sokolu.

Telovadbe radi literature ni prekinil. To se je zgodilo šele v šesti. Povod je dala odstavitev glavnega načelnika mladega, advokata dr. Serneca, ki je z vso dušo podpiral mlade telovadce, žrtvoval marsikak krajcer zanje in jim kot prijateljem tako

daleč zaupal, da je dijaški oddelek imel svoj, od dijakov izvoljen odbor in načelnika. Tako je postal Leo načelnik za nižješolce. Mladina je imela veselje. Po osemdeset jih je bilo v telovadnici. Sokol je bil hrepenenje teh mladih duš. Še iz detinstva je bdela v njih tajnost rdeče srajce, o kateri se je toliko govorilo in pisalo pod Avstrijo. Leonov stric, vaški zdravnik, je bil tudi Sokol. Doma so hranili njegov kroj, ki so ga med vojno moli popolnoma razjedli. Samo čepica se je ohranila nepoškodovana. Ko so po njegovi nagli smrti pospravljali v njegovih sobah, našli so sokolsko čepico in pas, je Leo naročil, da jo morajo shraniti. »Mama, ko bom velik, bom jo nosil«, je dejal mali študent Leo. Kot nekaj junaškega si je predstavljal trenutek, ko bo oblekel rdečo srajco in dal na glavo čepico s sokolskim peresom.

Profesor Janko, ki je tisto leto prvič nastopil svojo službo, je že v prvih svojih predavanjih vzbudil zanimanje pri svojih učencih. Potrudil se je. Mlad je bil, četudi je radi vojne pozno končal svoje študije. Kot vojak na fronti, na Tirolskem, se je poročil s preprosto Tirolko. Sam je pisal pesmi. To je vzbudilo še večje zanimanje med nadobudnimi petošolci. Marsikdo se je skušal v pesnikovanju. Profesor se je tega hitro zavedal ter po svojih močeh podpiral njih stremeljenja. Kot začetnik je delal skrajno oprezno in pazljivo, ker so mu gledali precej na prste. Ravnatelj ga je prihajal nadzorovati. Petošolski literati so to opazili in obsojali. Glorija preganjanih pesnikov iz literarne zgodovine je obkrožila po petošolski domišljiji tud njega. Fantje so ga ljubili in v pogovorih so ga branili.

(Dalje prihodnj.)

Naslovu se priporoča, da uvažuje potrebo enotnega nastopa v interesu vsega delovnega ljudstva v Zagorju s tem, da si ta sklep osvoji ter pošlje tozadevni odgovor na tukajšnje vodstvo SSJ najkasneje do 29. maja 1928.

V slučaju neodgovora v določenem roku se smatra ta predlog od naslova za skupen nastop za odklonjen.

Po nalogu članstva krajevene politične organizacije SSJ v Zagorju:
Dolinšek tč. predsednik J. Arh tč. tajnik.

Dnevne novice.

Izlet v ljubljansko okolico. Krajevna organizacija SSJ v Ljubljani priredi skupno z združenimi socialističnimi organizacijami Vič-Glince propagandni pešizlet čez Bokavce na Dobrovo in nazaj. Izlet se vrši v nedeljo, dne 3. junija ob 2. uri popoldne iz pred Delavskega doma na Glincah. Ljubljanski sodruzi in sodružice se zberemo ob četrti 2. uri pred Gradščem št. 2. in ob pol 2. uri odkorokamo pred Delavski dom na Glincah. Ta izlet je namenjen poživitju socialistične zavesti med okoliškim delavstvom, zato je dolžnost vseh prijateljev delavskega socialističnega gibanja, da se izleta točno in polnoštevilno udeležijo. Sodelujeta celotno godbeno društvo »Zarja« in mladinska organizacija iz Šiške.

V slučaju slabega vremena se izlet ne vrši.

Sodruzi in sodružice, vsi in vse na izlet; na delo za socializem!

Kongres francoske socialistične stranke je bil odprt v soboto v Toulouse. Kot zastopnik soc. strank tujih držav so prisotni sodruzi: Breitscheid za Nemčijo, Graber za Švico, Winter za Čehoslovaško, Rosenfeld za Rusijo, Paul Boncour se je oprostil, ker se nahaja v Ženevi, kjer zastopa Francijo pri Zvezi narodov. Po otvoritvi se je bavil kongres z mnogimi upravno-tehničnimi zadevami. Potem je protestiral Emil Kahn proti strankinemu vodstvu, ki je povodom parlamentarnih volitev dalo oblastni organizaciji Paris in okolica ukaz, ker se ni držala strankinih navodil in se je branila odstopiti pri ožjih volitvah od kandidatur v prid komunistom. Kahn je naglašal, da so komunisti to postopanje sprovcirali sami s svojo zločinsko taktiko. Komunisti že sedaj napovedujejo, da bodo pri angleških volitvah napravili enak udar proti Macdonaldu, kot so ga proti Leonu Blumu, ki je vsled tega propadel. (Komunisti so namreč izdali parolo, brezpogojno glasovati povsod proti socialistu, kar je imelo za posledico, da je res bilo izvoljenih 27 delodajalcev ter bankirjev namesto socialistov.) Nasprotno stališče je zastopal Zyronski, ki je rekel, da socialistična stranka ne more svojega stališča uravnati po onem komunistov. Ona se nima nič brigati za komuniste, marveč samo za delavski razred.

Mirno plavaj, barkica moja! Na ljubljanskem magistratu vlada tajnostna tišina. Zveza-demokratov in klerikalcev ni povsem homogena, čeprav imata v občini oba dela povsem sorodne interese. Ta tišina ne pomeni, da zeleno-črna koalicija dela dobro komunalno politiko, pač pa se nam zdi da gre boj za to kdo bo v občini pri gospodarstvu in v osebnih vprašanjih imel več vpliva. Interesi občine so postavljeni v ozadje, v ospredje pa prihajajo človeške slabosti, ki se tako rade obešajo tudi političnim strankam za frak in jih ne puste preji, dokler jih ne korumpirajo ali pa celo uničijo. Ljubljanski občinski svet je sicer zastopstvo »slovenske prestolnice«, ali kar ne more se gibati, ker je bolan ter čaka, da ga ozdravijo nove občinske volitve ljubljanske. Težko bo drugače, ker ni resne volje.

Konsolidacija srednje Evrope. Čehoslovaški zunanji minister dr. Beneš je zopet načel vprašanje sanacije srednje Evrope. Namen male antante, kateremu se približuje že tudi Anglija, je, da se srednjeevropske države zblizajo na kakršnikoli bazi in ustanove eno gospodarsko celoto, ki bi bila zmogljiva za razvoj. To vprašanje postaja resno, ker bo diktiralo nov razvoj ter bo zlasti naperjeno proti onim evropskim obmejnim državam ki venomer hujskajo na nove konflikte, kakor sta zlasti Italija in Madžarska. Ni še jasno, kakšen uspeh bo imela ta

ponovna inicijativa srednjeevropske buržuazije, ali eno moramo reči, da bo to vprašanje, če uspe mogočno vplivati tudi na probleme, ki jih ima socialistični pokret. Zato se moramo tudi mi interesirati za to politično vprašanje.

»Slovincu« ni prav, da so sklenile naše zadrzne organizacije postaviti svoj dom in vprašanje, zakaj raje ne zidamo delavcem zastoj stanovanja. Zakaj pa klerikalci takrat, ko so postavili svojo Zadržno banko, niso raje s tistimi milijoni postavili vsaj svojim članom ene brezplačne kolonije, kar bi s svojim bogastvom lažje storili, ko mi. Zagrebški nadškof Bauer je dal z lastnimi in škofijskimi sredstvi postaviti v Zagerbu stanovanjsko palačo z 200 stanovanji in namereva zidati še eno. Kaj, ko bi še mariborski škof kaj takega storil s pomočjo dr. Leskovarja in dr. Jerovška? Da imamo socialisti toliko težkih milijonov in toliko bank, ko klerikalci, bi gotovo več storili za odpravo stanovanjske bede v Mariboru, kakor oni, ki še niso nič žrtvovali iz svojega žepa in se hvalijo na eni strani s sredstvi, ki so jih vplačali mariborski davkoplačevalci, na drugi strani pa delavci za svoje brezposelne tovariše.

Državni udar na Litvanskem. Kakor se iz Berlina od 26. t. m. poroča, je litvanski državni predsednik Smetona svoj že dolgo napovedani državni udar izvršil, v tem ko je proglasil novo ustavo. Volitev predsednika republike se bo vršila potom ljudstva na sedem let, volitev v parlament pa na pet let. Ako parlamenta ne bi bilo, potem bode predsednik izdal zakone, državni proračun sestavljal ter izvajal in mednarodne pogodbe ratificiral. Jasno je, da je omenjanje parlamenta samo figov list in da se namerava upostaviti fašistično diktaturo predsednika. Interesantno je, da se z novo ustavo določa mesto Wilna kot glavno mesto države, ki pa je v rokah Poljske. S tem je očitno vržena ro-kavica Poljski, ki si bo težko kaj takega pustila dopasti; svoje mesto izročiti, ki naj postane glavno mesto druge države. V tem trenutku se nahaja ministrski predsednik Walde-maras kot gost angleške vlade v Londonu, iz česar bi se dalo sklepati, da je bil državni udar izvršen proti Poljski v skorazumu z angleško vlado.

Kriza avstrijskega parlamenta. Gospoda Seipel in Vukičević si lahko podata roke. Avstrijski parlament ne pride nikamor naprej, ravno tako kot jugoslovanski ne. Razlika je samo ta, da g. Seipel dolži socialiste, kar pa hvala bogu Vukičević ne more, ker Seipel ima od 165 poslancev res 71 socialistov, Vukičević pa od 315 samo enega. Seveda je avstrijskih 71 socialistov ravno tako mala ovira za parlamentarno delo, kakor eden jugoslovanski. Socialisti so res zopet slavili eno zmago, ker so dosegli, da je moral g. Seipel v justičnem odseku pred njimi kapitulirati ter odstopiti z dnevnega reda razpravo o zakonu proti štrajkom, ki bi se naj imenoval »Antiterroresgesetz«. To bi bil zakon za varstvo »štrajkreherjev in obratnih »špicelnov«. Štirinajst dni ni prišel odsek k dnevnemu redu, ker so socialisti govorili po cele dneve. Ista usoda čaka Seipelnov osnutek o redukciji zakona o zaščiti najemnikov, kar pa se še sedaj ne bo zgodilo, ampak se izjavlja, da se bode že izdelani predlog »temeljito« spremenil in bo torej še zelo mnogo vode po Donavi poteklo, predno bo g. Seipel s stanovanjskim osnutkom »ausrukal« pred parlament. Grozdje je pač še preki-slo in hišni posestniki bodo še dolgo knofe šteli ...!

Knez Windischgrätz pomilošen. Kapo ponarejevalcev franc. frankov na Madžarskem, knez Windischgrätz, je za binkošne praznike bil pomilošen, sicer bi bil moral še kake dve

leti sedeti. G. Horthy ni mogel več odlašati in sedaj, ko je prišel visok gospod v Budimpešto, to je sin lorda Rothermera, je mislil državni upravnik, da že lahko »ubogega« princa izpusti, kateremu se sicer tudi dosedaj ni v »ječi« prehudlo godilo — saj je bil vedno v bolnici. Princi se le težko privadijo ječam, ter so bolj za delavce in kmete, ki nimajo premoženja in zato lahko sedijo. Veliko hujše je za prtim princem, katerim manjka samo svoboda, med tem, ko delavcem ista mnogo ne koristi, ker itak morajo delati in še kljub temu trpeti pomanjkanje. Tako si mislita gospoda Horthy in Bethlen. Koliko nedolžnih delavcev se nahaja po madžarskih ječah, ki tam živi trohnijo, ne da bi se zavedali najmanjšega pregreška?

Bela Kun. Bela Kun, predsednik bivše sovjetske vlade na Madžarskem, je bil ob veliki noči na Dunaju aretiran ter izročen dunajskemu deželnemu sodišču, kjer čaka sedaj, da odločijo o njegovi nadaljni usodi. Sodišče, državni pravdnik in avstrijska vlada si še belijo glave in še vedno ne vedo, na podlagi katerega paragrafa bi se naj Kuna obtožilo, ali pa, če bi se ga naj enostavno izgnalo. Toda kam? Bela Kun je bil ogrski državljani, toda pristojen v oni del Ogrske, ki je na podlagi mirovne pogodbe pripadel Rumuniji. Rumunija pa se za Bela Kuna ne briga, pač pa si Horthyjeva vlada silno prizadeva, da bi ji Avstrija izročila Kuna, katerega bi radi obesili. Ker se pa političnih zločincev ne izroča, zato deklarira madžarska vlada Kunova politična dejanja kot nepolitična, navadna zločinska dejanja. Seiplova vlada pa sedaj premišlja, kaj bi storila. Kun je namreč medtem že davno postal ruski državljani. — Kako je prišel Bela Kun dunajski policiji v roke? Schoberjeva policija se je pokazala pač kot zelo spretna pri streljanju na ljudi v julijskih dneh, zato pa ima v iskanju avtomobilskih tatov in drugih zločinov presneto smolo. Pri lovu na avtotatove se ji je posrečilo, da je vjela drugo ribo. Toda to ni njena zasluga. Bela Kun je došel neopaženo, baje že lansko leto meseca novembra na Dunaj, kjer je mirno bival pod imenom inženir Wagner. — Kuno je pa izdal bivši komunist Klein! Po polomu sovjetske republike na Madžarskem se je nahajal Bela Kun v preiskovalnem zaporu v ječi Karlstein in z njim še več sodrugov. Med temi tudi neki Klein, ki je za časa Kunove vlade tudi igral neko višjo vlogo. Ta Klein pa se je zadnja leta klatil večinoma po Dunaju, kjer je prišel večkrat v konflikt s kazenskimi paragrafi in pred dve-ma mesecema je ravno odsedel zadnjo kazen radi goljufije in bi imel biti izgnan iz Avstrije. Toda imel je jako dobre zveze s policijo in obenem z madžarskim poslanštvom na Dunaju, kjer so ga večkrat videli. Ta Klein je slučajno srečal nekega dne svojega bivšega sodruga in takoj je to policiji naznanil, na kar je bil Kun aretiran. — Socialisti intervenirajo za Bela Kuna. Voditelji socialističnih strank in sicer Filip Snowden, bivši finančni minister v angleški delavski vladi, belgijski senator s. Louis de Brauckere, poslanec in bivši državni kancler s. Herman Müller, danski poslanec in bivši ministrski predsednik T. Stauning in vodji francoskih socialistov Leon Blum ter Pierre Renaudel, so naslovili na avstrijskega državnega kanclerja g. Seipla brzojavko, v kateri rotijo avstrijsko vlado, da naj ne krši napram Beli Kunu azilnega prava v korist madžarskih krvnikov. Gori omenjeni sodruzi v svojem apelu pač naglašajo, da so solidarni z avstrijskim javnim mnenjem v obsojanju komunistične Internacionalne, ki povzroča avstrijski republiki težave s tem, da si izbira Dunaj kot sedež tajnih političnih akcij. Toda kljub tej najostrejši obsodbi metod komunistične Internacionalne in kljub temu, da podpisani ne goje nikakih simpatij za Bela Kuna, katerega akcije sedaj gredo gotovo za tem, da se razbije enotnost političnih ter

Naročniki, pozor!

Današnji številki smo priložili poštne položnice ter prosimo vse one p. n. naročnike, ki so v zaostanku z naročnino, da isto nemudoma poravnajo, ker le na ta način bomo v stanu, naš list vzdrževati in ga tudi redno dostavljati. — Vse one pa, ki so naročnino že poravnali, prosimo, da si poštne položnice shranijo in jih porabijo prihodnjč. — Uprava.

strokovnih organizacij madžarskega delavstva, smatrajo podpisani za svojo dolžnost, resno opozoriti avstrijsko vlado na veliko razburjenje, ki bi gotovo nastalo v vseh evropskih demokracijah, ki bi gotovo ostro obsojala, če bi avstrijska vlada izročila premaganega revolucionarja njegovim sovražnikom. — Apel zaključuje: Podpisani apeliramo tedaj na avstrijsko vlado, da slavno tradicijo avstrijske republike tudi v tem slučaju ohrani, s čemur se bodo utrdila simpatija demokratičnih in delavskih sil cele Evrope.

Ure in zlatino na mesečne obroke brez povišanih cen. Ilger, Maribor, Gosposka ulica 15.

Znižana vstopnina na velesejmu. Uprava ljubljanskega velesejma je sklenila delno znižati vstopnice za obisk velesejma, ki se vrši od 2. do 11. junija. To znižanje velja zlasti za državne in privatne nameščen-ce, delavstvo in dijaštvo. Izdajajo se namreč vstopnice za dve osebi skupno, za ceno 15 Din. Te vstopnice se dobe le v prodaji pri uradu velesejma (ekonomat). Pozivamo vse stanovske organizacije, da naroče skupno za svoje člane potrebno število vstopnic.

Tombola železničarskega glasbenega društva »Zarja«, ki je bila določena za 3. junija t. l., se je morala preložiti na četrtek, 7. junija t. l. (praznik Telovo), ker je za 3. junija t. l. že dala oblast dovoljenje neki drugi organizaciji, da ima ta dan tombolo. Ker dve tomboli ne moreta biti na isti dan, smo se morali umakniti in se zato vrši štiri dni pozneje, to je 7. junija, na Telovo, in to nepreklicno. — Odbor železničarskega glasbenega društva »Zarja«.

Vestnik „Svobode“.

Maribor. V petek, dne 1. junija 1928 se vrši ob 20. uri članski sestanek v Ljudskem domu. Pozivlja se vse člane, da se sestanka udeležijo. — Odbor.

Zalog.

V nedeljo, dne 20. t. m. smo imeli zopet priliko gledati sodruge in sodružice iz Dobrunj na našem odru. Njih dramatičen odsek je vprizoril kar dve kurki, in sicer »Scapinove zvijače« in »Mutastega muzikanta«. Prvo kot drugo so odigrali razmeroma zelo dobro. Zlasti sta bila izrazita Scapin in Silvester. Oba imata zelo prijeten nastop in že sama njuna mimika je vzbujala med številnim občinstvom veselo razpoloženje. Dober je bil tudi stari Leander, vendar pa njegovo preživo kretanje po odrin karikiranje ni bilo v nikakoli skladu z njegovo starostjo. Bolje je uspel Leander kot Tone Lisica v »Mutastem muzikantu«; ta vloga mu je izredno pristojala, bila je kakor nalašč za njega. Mladi Gerout in Ozebek v »Mutastem muzikantu« sta tudi podala svoje vloge zelo dobro. Sploh: Vsi so več ali manj dobro igrali svoje vloge, le v prihodnje bo treba več paziti na to, da se bo nekatere tuje in tudi naše besede pravilno izgovarjalo in naglaševalo, ker mimo-grede omenjeno, nepravilna izgovorjava in naglaševanje napravljata vkljub dobri igri na poslušalce zelo mučen vtis.

Se nekaj, kar pod nobenim pogojem ne smemo prezreti. Pri vsakem nastopu ali kakršnikoli stvari, ki jo priredijo sodruzi iz Dobrunj, se opaja pri njih velika požrtvo-valnost. Ta je tako očitna, da imponira človeku več kot vse drugo. Tako se je tudi pri nedeljski vprizoritvi opazal izreden napor posameznikov in vseh skupaj, da se je održala prireditve v dostojni višini. In to ni bila šala, če pomislimo, da so nastopili pri igri kar štirje novinci! Da pa bi ne bilo kakega finančnega fijaska, katerega se je upravičeno za bati spričo sedanjega letnega časa, ki izvablja vedno več ljudi v prasto naravo, so se zasigurali enostavno s tem, da so prišli sodruzi iz Dobrunj k prireditvi kar v masi. Lahko rečemo, da jih je bilo več, kot pa samih Zaločanov. — Zelo, zelo bi bilo potrebno nam Zaločanom, da bi jih mi tudi v tem pogledu kar največ pridno posnemali! Delu čast in oblast!

Maribor.

Seja mariborskega občinskega sveta
dne 25. maja 1928.

Podžupan poroča, da se je župan mesta Prage, dr. Baxa, zahvalil v imenu češke delegacije za lep sprejem od strani prebivalstva na kolodvoru, ko se je vozila skozi Maribor.

Zatem je predsedujoči podžupan prečital odgovor na interpelacijo glede tla-

Prepečenec neoporečene kakovosti!

ROBAUS^{ov} SUHOR

Pravi samo v originalnih zabojih z zaklopno znamko!

II. Okrožni zlet DTE „Svoboda“, Studenci, dne 14. in 15. julija v Studencih.

Na plan za „Svobodo“!

Prireditve se vrši ob vsakem vremenu.

Odbor.

karskega mojstra Mlinariča, ki jo je v prejšnji seji postavil socialistični občinski klub. Odgovor je seveda sestavil gradbeni urad. Nato so soc. obč. svetovalci ss. Bahun, Grčar in Eržen osvetlili staro prakso, kako se more delovodja pri občini deklarirati kot mestnega uslužbenca in obenem tudi kot podjetnika oziroma samostojnega obrtnika. Kaj takega je mogoče samo pri mariborski mestni občini. Je tu neki Mlinarič, ki je po poklicu sicer zidar, ki pa si je pridobil učno spričevalo za tlakarsko obrt, da se je le nekaj mesecev učil. Njegov pravi mojster je potem postal njegov delavec. Mlinarič je sicer vedno zaposlen pri mestni občini, gre pa lahko tudi drugam delat. Vendar ga mestna občina zaposluje za vse slučaje in tudi njegovo tlakarsko skupino. Če ti delavci nimajo ali ne morejo tlakati, potem so zaposleni s svojim »mojstrom« vred pri čiščenju cest ali pri kakem drugem delu. Sicer tlakarski delavci pripravljajo tudi kamenje za tlak in mestna občina plača za tako delo po 18 Din za kubični meter. Ta denar izplačuje Mlinarič, ki si obdrži pri vsakem kubičnem metru po 2 Din. Seveda Mlinarič tako večkrat zasluži do 100 Din dnevno, ne da bi mu bilo treba sploh zraven biti, delavci pa zaslužijo 60 do 70 Din, pri čemur pa mora še mnogokrat cela delavčeva družina pomagati. Mestna občina skrbi tudi za orodje in ga da tudi popravljati na svoje stroške. Mlinarič, ki ima baje pri klerikalnih protekcijah, grozi večkrat delavcem tudi z odpustom. Vsega ne bomo tu opisovali, ker se je uvedla proti njemu uradna preiskava in bomo o tem drugič govorili.

Socialistični občinski klub je postavil nekatere primerne predloge. S. Grčar je predlagal komisijo, ki naj ugotovi, katera stanovanja ne odgovarjajo higijeničnim in drugim predpisom.

Obč. svetnik dr. Jerovšek je predlagal, naj se deklariša šola »Vesna« opusti, kar se je izročilo odseku.

Po predlogu soc. kluba je bilo sklenjeno obdavčiti najemnine, ki presegajo zlato pariteto in sicer tako, da zapade ves presežek občinskemu gradbenemu fondu preko one najemnine, ki je veljala 1. julija 1914. To pa zato, da se ne bo moglo najemnin poljubno navijati. Ako pa se vendar taki slučaj dogode, potem pa bo plus šel v blagajno za gradbo stanovanj. Ta

predlog je bil sprejet s 24 glasovi proti 4 nemškim, medtem ko so se 4 vzdržali glasovanja.

V tajni seji so bila oddana dela za zgradbo občinske stanovanjske hiše na vogalu Kacijanerjeve ter Klavniške ulice in sicer je dobila tvrdka R. Kiffmann kot najnižji ponudnik zidarska, tesarska in mizararska dela; pečarska Heričko; dobavo stopnic Rogatsch. Končno so se oddala tudi kanalizacijska dela za Melje tvrdkam Jelenec-Slajmer in Accetto.

Ljudska univerza v Mariboru. Prihodnji teden je posvečen proslavi velikega umetniškega genija Albrecht Dürerja. Ves kulturni svet praznuje letos 400-letnico njegovega rojstva — seveda na prvem mestu njegovo rojstno mesto Nürnberg. Njegovo veliko umetnost bo tolmačil na podlagi skriptičnih slik vsemu svetu in tudi našemu Mariboru dobro znan umetnostni zgodovinar univ. prof. dr. Strzygowski iz Dunaja in sicer je prvo predavanje v torek, 29. maja, drugo pa v petek, 1. junija, vedno ob 20. uri zvečer.

Žalec-Zabukovca.

Kako skrbi naša vlada za ceste in mostove. Do lanskega leta smo vedeli, da nimamo samo enega gospodarja, od kar je Koroščeva stranaka prenesla deželno upravo v Beograd, to se pravi, od kar se stekajo vsi deželni davki ter doklade v centralno državno kaso. Četudi je ta gospodar slab, vendar smo vedeli kdo da je. Od lanskega leta, ko smo dobili za prejšnjo deželno upravo nadomestilo v obliki sedanje oblastne uprave; pa se presneto malo spoznamo in sedaj ne vemo, kdo je dolžan skrbeti za ceste in mostove ali država ali oblast. Od postaje Žalec v Sav. dolini vodi proti državnemu premovalniku cesta ter ob enem ozkotirna rudniška železnica. Približno 2 km od postaje Žalec se nahaja most preko Savinje, katerega zapadni del se je nekoč ob večji povodnji podrl in ta

most sedaj zgleda kot stara razvalina. Rudnik si je znal pomagati in je popravil samo del mostu, na katerem je položen žel. tir. Pocestna vozila pa ne morejo čez most in tudi ne morejo goniti živine čezenj. Ko sem bil v začetku majnika po poslih v Grižah, so se mi tamošnji posestniki bridko pritoževali, v kako mučnem položaju se nahajajo, ker imajo ono stran mostu posestva in morajo dve uri daleč, t. j. do Petrovč voziti vse pridelke kakor tudi blago, ki pride po železnici. Most se noče popraviti baje radi tega, ker niso na jasnem, ali je država ali oblast dolžna most popravljati. To je pa »dobro«. Oblast se lahko izgovarja na državo in narobe. Samo škoda, da se tudi glede davkov ne prepričati, katera jih je dolžna sprejemati. Davke pa raje sprejemati obel! Take upravne razmere so v Jugoslaviji na celi črti. V Beogradu sedi 20 »hudih« bojnikov za ljudske pravice z notranjim ministrom na čelu, ki si jemljejo patent zlasti na podeželske zadeve. Kje pa so oblastni zastopniki, da bi si ta zabukovski škandal ogledali? Dvoje in večkratne davke znajo ljudstvu nalagati in ob vsakih volitvah kmečko in delavsko ljudstvo farbat ter za glasove ciganiti, družega pa nič. B.

Velenje.

»Enotnost« št. 18 od 5. maja t. l. piše o predlogu velenjskih dekalistov za izredni občni zbor II. skupine rudarske zadrage. Velenjski rudarji izjavljamo enkrat za vedno, da zahtevamo likvidacijo II. rudarske skupine, kakor smo na shodih sklenili. Do likvidacije lahko ostane prispevek 50 para mesečno, kakor je bilo dosedaj. Zahteva delavstva je, da se razpišejo volitve delavskih zaupnikov in sicer po zakonu o zaščiti delavcev, ker so stari zaupniki dobili nezaupnico od delavstva in nimajo prava, da še delujejo. To-liko k predlogu zgorej omenjene skupine. Povemo pa javno, da ne bomo privolili v nobeno povišanje prispevka, katerega bi se nam hotelo potom zakona odtegniti.

Rudarji še enkrat povemo, da si ne pustimo nič odtegovati od svojega zaslužka in to povdarjamo še enkrat, da si bodo to vsi zapomnili. Tudi oblast naj vzame na znanje, da smo proti vsakemu takemu sklepu, ki bi bil proti sklepu delavstva. Dajte delavstvu na glasovanje vaše načrte, pa boste videli, koliko jih bo glasovalo zanje.

vanje vaše načrte, pa boste videli, koliko jih bo glasovalo zanje.

Mi se ne strinjamo z razglasom direktije z dne 8. maja t. l. Mi zahtevamo, da se nam višje odtegnjeni denar povrne. Mi zahtevamo naš denar nazaj.

Delavstvu pa kličemo: Združimo se v strokovni organizaciji, Zvezi rudarjev Jugoslavije! Združeni se moramo boriti proti našemu nasprotniku, kapitalizmu! Organizacija je naše orožje; le v slogi je moč! Potom organizacije si bomo izboljšali naš obupni položaj. Kar se pa tiče brezposelne podpore, bi se strinjali z dopisom v »Delavcu«, ki pravi, da se naj ta uvede za celo državo in potem finančnega zakona da bi prispevala podjetja in delavci; treba pa, da prispeva tudi država, in sicer 1.50 Din mesečno.

Studenci pri Mariboru.

V četrtek, dne 31. maja se vrši skupna seja krajevnega odbora SSJ Studenci z občinskim klubom in sicer ob 7. uri zvečer v gostilni Majhenič.

Dne 16. maja ob pol 8. uri zvečer v gostilni Majhenič članski skod, na katerem je poročal poslanec sodr. Petejan, ki nam je lepo orisal politični in gospodarski položaj v naši državi. Povedal nam je o neznosni krizi in o velikih davkih, ter o velikanski korupciji na račun od gladi umirajočih delavcev in tudi o splošnem suženstvu v naši državi. Po enournem referatu, v katerem je sodr. Petejan stvarno poročal, so polno nabiti prostori poslušalcev burno obsojali današnjo vladu ter njeno delovanje in so sklenili, da hočejo iti na delo, za zmago socializma izpod kapitalističnega jarma. Nadalje je poročal še predsednik krajevnega odbora o delovanju socialističnega kluba v občini in povdarjal, da je bil edino socialistični klub, ki je preprečil marsikakšen udarec na občane in je tudi napravil vlogo na ministrstvo, da se podaljša stanovanjska zaščita. Povedal je tudi, da je dobila občina Studenci na vpogled načrt ja zgradbo novega mosta, ki bi vezal koroško predmestje in Studence. Na žalost moramo gospodom povedati, da ako hočejo graditi most, potem morajo napraviti boljši načrt, kateri ne bo škodoval nikomur, kajti mi gradimo stnavanje zato, da se stanovanjska beda odpravi, ne pa zato, da bomo stanovanja podirali.

Zbirajte za tiskovni sklad!

Vsi kupujejo obleke pri J. Trplinu, Maribor, Glavni trg 17
ker tam se dobi suknjo že od 26 Din naprej, kakor tudi vsakovrstno drugo blago po najnižjih cenah.

Mobilije vsakovrstne od navadne do najfiniješe izdelave iz mehkega, trdega kakor tudi inozemskega lesa po najnižjih cenah. Samo lastna izdelava v Produktivni zadrugi mizarov mojstrov. S prvim majem zelo znižane cene, solidno in dobro delo kakor tudi enoletno jamstvo.

Maribor, Grajski trg šte. 3.

Enkratna ponudba.

Vsakdo, kdor za pol leta, t. j. za čas od 1. aprila do 30. septembra naroči ali pa obnovi naročnino za Radlowelt, dobi po svoji volji eno izmed tukaj navedenih treh knjig od Hans Günther u. Dr. P. Stuker in sicer: Radioexperimente, Mk 3.80; Radio-technisches Lexikon, Mk 3.60; Wo steckt der Fehler? Mk 4.— zastoj. Naročite se še danes! Samo oni abonenti imajo pravico do premije, ki pošljejo naročnino do 10. IV. in 1 S (šiling) za pošto in zavojnino.

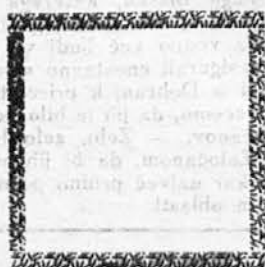
Delikatesna trgovina

FRANC KURINČIČ

Prijeten bufet za sedeže goste.
Maribor, Aleksandrova c. 31.

Ali že uporabljate

„PROJA“ terpentinovo kremo za čevlje!

Dobliva se jo povsod. Dobliva se jo povsod.

Nabirajte nove naročnike

RAZGLAS.

Županstvo trga Trbovlje razpisuje za zgradbo štiri družinskih stanovanjskih hiš ter hladilnice oddajo:

težaška in zidarska, tesarska, krovna, plesarska, slikarska, steklarska dela.

Proračunski nastavki in načrti so v pregled v občinski pisarni med uradnimi urami. Ponudbe je vložiti do dne 7. junija t. l. do 12. ure dopoldne.

Županstvo trga Trbovlje, 26. V. 1928.
I. Sitter, župan.

I. MARIBORSKA DELAVSKA PEKARNA R. Z. Z. O. Z.

Ustan. 1898 **MARIBOR, TRŽAŠKA CESTA ŠTEV. 36-38** Telefon 324
Prodajalne v Slomškovi ulici šte. 2 in na Glavnemu trgu šte. 18

Moderno in higijensko urejena pekarna. — Priporočamo vsem organiziranim delavcem in delavkam naše okusno pecivo v polni teži. Ozirajte se pri zahtevanju peciva iz Delavske pekarnice pri vseh prodajalcih peciva na zavarovalno znamko D. P.